

[Strona Główna](#) > ... > [Sprawy Rodzinne I Dziedziczenie](#) > [Władza Rodzicielska – Opieka I Prawo Do Kontaktów Z Dzieckiem](#) > Scotland

Władza rodzicielska – opieka i prawo do kontaktów z dzieckiem

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Szkocja

1 Co w praktyce oznacza termin prawny „władza rodzicielska”? Jakie prawa i obowiązki ma osoba sprawująca władzę rodzicielską?

W Szkocji prawa i obowiązki rodziców określa się mianem „władzy rodzicielskiej i praw rodzicielskich” (*parental responsibilities and parental rights*, PRR).

Osoba wykonująca władzę rodzicielską wobec dziecka powinna – w zakresie, w jakim jest to możliwe i służy to dobru dziecka:

- zapewnić ochronę zdrowia, rozwoju i dobra dziecka oraz dbać o jego zdrowie, rozwój i dobro;
- udzielać dziecku porad i wskazówek w sposób dostosowany do stopnia jego rozwoju;
- jeżeli dziecko nie zamieszkuje z jednym z rodziców, zapewnić mu możliwość regularnego utrzymywania z nim bezpośrednich kontaktów osobistych;
- występować w charakterze przedstawiciela ustawowego dziecka.

Osobie, na której spoczywają te obowiązki, przysługują określone prawa. Prawa rodzicielskie obejmują:

- prawo do zamieszkiwania wspólnie z dzieckiem lub do podejmowania decyzji dotyczących miejsca zamieszkania dziecka;
- prawo do sprawowania nadzoru nad dzieckiem i udzielania mu porad i wskazówek w sposób dostosowany do stopnia jego rozwoju, a także do wychowywania dziecka;
- jeżeli dziecko nie zamieszkuje z jednym z rodziców, prawo do regularnego utrzymywania z nim bezpośrednich kontaktów osobistych;
- prawo do występowania w charakterze przedstawiciela ustawowego dziecka.

2 Kto z reguły sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem?

Władza rodzicielska i prawa rodzicielskie przysługują automatycznie matce dziecka. Ojciec dziecka będzie mógł wykonywać władzę rodzicielską i korzystać z praw rodzicielskich, jeżeli:

- był mężem matki dziecka w chwili poczęcia lub zawarł z nią związek małżeński w późniejszym okresie;
- zarejestrował urodzenie dziecka wspólnie z jego matką od dnia 4 maja 2006 r. włącznie;

- sporządził wspólnie z matką dziecka porozumienie na przewidzianym formularzu i je zarejestrował (zob. odpowiedź na pytanie 5 poniżej);
- sąd przyznał mu władzę rodzicielską i prawa rodzicielskie.

Każdy, komu zależy na dobru dziecka, może wystąpić do sądu o przyznanie mu władzy rodzicielskiej i praw rodzicielskich wobec dziecka.

3 Jeżeli rodzice nie są w stanie lub nie chcą sprawować władzy rodzicielskiej nad dzieckiem, czy można wyznaczyć inną osobę w ich zastępstwie?

Tak. Sąd może przyznać władzę rodzicielską i prawa rodzicielskie osobie innej niż jedno z rodziców dziecka lub może ustanowić tę osobę opiekunem dziecka.

4 Jak rozwiązana jest kwestia przyszłej władzy rodzicielskiej w przypadku rozwodu lub separacji rodziców?

Rozwód lub separacja rodziców dziecka nie wpływa na to, któremu z nich będą przysługiwały władza rodzicielska i prawa rodzicielskie. Jeżeli rodzice nie są w stanie dojść do porozumienia w kwestii tego, co służy dobru ich dziecka, jedno z nich lub oboje mogą zwrócić się do sądu o rozstrzygnięcie tej kwestii. Sąd ma na względzie przede wszystkim dobro dziecka. Sąd nie wydaje orzeczenia, chyba że wydanie takiego orzeczenia byłoby korzystniejsze dla dziecka niż jego brak. Sąd uwzględnia również poglądy i życzenia dziecka, biorąc pod uwagę jego wiek i stopień dojrzałości.

5 Jeżeli rodzice zawrą porozumienie w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie formalności należy spełnić, aby było ono prawnie wiążące?

Jeżeli chodzi o porozumienie przyznające władzę rodzicielską i prawa rodzicielskie ojcu, należy sporządzić na przewidzianym formularzu i zarejestrować, aby mogło wywoływać skutki prawne. Formularz porozumienia jest dostępny na stronie internetowej [szkockiego rządu](#).

Każde z rodziców musi podpisać porozumienie w obecności jednego świadka w wieku co najmniej 16 lat, który również składa podpis na porozumieniu. Ta sama osoba może pełnić funkcję świadka przy składaniu obydwu podpisów. Porozumienie należy wpisać do rejestru publicznego (Books of Council and Session), przy czym matka w dalszym ciągu dysponuje władzą rodzicielską i prawami rodzicielskimi, które przysługiwały jej w chwili podpisania porozumienia.

6 Jeśli rodzice nie mogą dojść do porozumienia w sprawie władzy rodzicielskiej, jakie są inne środki rozwiązania sporu bez konieczności oddawania sprawy do sądu?

Przewidziano szereg alternatywnych metod rozwiązywania sporów. Obejmują one:

- mediację rodzinną (w ramach której mediator zapewnia członkom rodziny możliwość przedstawienia swoich obaw, rozważenia dostępnych opcji i osiągnięcia porozumienia w kwestii dalszych działań);
- mediację z udziałem prawnika (w ramach której mediator jest prawnikiem dysponującym kwalifikacjami w dziedzinie mediacji);
- arbitraż (w ramach którego strony wyznaczają arbitra, któremu powierzają zadanie rozstrzygnięcia sporu, zobowiązując się jednocześnie do uznania orzeczenia wydanego przez arbitra za wiążące);
- praktyka prawnicza oparta na współpracy (*collaborative law*) (w ramach której obydwie strony korzystają z usług prawnika, a prawnicy wspólnie podejmują próbę pozasądowego rozstrzygnięcia sporu).

7 Jeśli rodzice udadzą się do sądu, w jakich sprawach dotyczących dziecka może decydować sędzia?

Sędzia jest uprawniony do wydania orzeczenia w przedmiocie:

- władzy rodzicielskiej;
- praw rodzicielskich;
- opieki;
- zarządu majątkiem dziecka.

8 Jeśli sąd powierzy wyłączną władzę rodzicielską jednemu z rodziców, czy oznacza to, że rodzic ten może decydować we wszystkich sprawach dotyczących dziecka bez wcześniejszego porozumienia z drugim rodzicem?

Każda osoba wykonująca władzę rodzicielską i prawa rodzicielskie wobec dziecka powinna uczestniczyć w podejmowaniu decyzji dotyczących dziecka. Jeżeli władza rodzicielska i prawa rodzicielskie przysługują wyłącznie jednemu z rodziców, to z rodziców może podejmować wszelkie decyzje bez konieczności konsultowania się z drugim z rodziców.

9 Co w praktyce oznacza decyzja sądu o powierzeniu rodzicom wspólnej opieki nad dzieckiem?

Jeżeli obojgu rodziców przysługują pełna władza rodzicielska i pełne prawa rodzicielskie wobec dziecka, oboje mają prawo do zamieszkiwania wspólnie z dzieckiem lub do podejmowania innych decyzji dotyczących miejsca zamieszkania dziecka. Jeżeli dziecko zamieszkuje z jednym z rodziców, drugie z rodziców jest uprawnione do regularnego utrzymywania bezpośrednich kontaktów osobistych z dzieckiem.

Zgodnie z ogólną zasadą oboje rodzice powinni w miarę możliwości wносить wkład w wychowanie swoich dzieci, o ile jest to wykonalne w praktyce i o ile służy to dobru dziecka. Jeżeli rodzice nie będą w stanie dojść do porozumienia, sąd może wskazać, z którym z nich dziecko będzie zamieszkiwać i kiedy. Sąd może postanowić, że dziecko powinno zamieszkiwać z różnymi osobami w różnym czasie.

10 Do jakiego sądu lub organu należy się zwrócić z wnioskiem w sprawie władzy rodzicielskiej? Jakie formalności należy spełnić i jakie dokumenty dołączyć do wniosku?

(i) Powództwo dotyczące władzy rodzicielskiej można wytoczyć przed Court of Session albo przed *sheriff court*. Stosowny pozew można wnieść przy wytaczaniu zwykłego powództwa w przedmiocie rozwodu lub separacji.

(ii) Wybór sądu właściwego należy do powoda. Jeżeli nie wszczęto postępowania w przedmiocie rozwodu ani separacji, sądem właściwym do rozpoznania pozwu dotyczącego władzy rodzicielskiej jest Court of Session, w przypadku gdy dziecko ma miejsce zwykłego pobytu w Szkocji; natomiast *sheriff court* jest sądem właściwym do rozpoznania takiego pozwu, gdy dziecko ma miejsce zwykłego pobytu w okręgu takiego sądu. Na stronie internetowej [Szkockiej Służby Sądów i Trybunałów](#) zamieszczono mapę przedstawiającą położenie sądów wraz z wykazem adresów oraz danymi kontaktowymi.

(iii) Pozew dotyczący władzy rodzicielskiej i praw rodzicielskich należy wnieść do Court of Session w formie wezwania do stawienia się przed sądem (*summons*) lub do *sheriff court* w formie pozwu (*initial writ*). Podobnie jak w przypadku powództwa o rozwód, każdy sąd stosuje własny regulamin określający formę takiego pisma wszczynającego postępowanie. Zob. pkt 11 ppkt (vi) sekcji dotyczącej [rozvodu](#).

Wymogi formalne i dokumenty

(iv) Złożenie pisma wszczynającego postępowanie w dowolnym z wymienionych powyżej sądów będzie wiązało się z koniecznością uiszczenia opłaty. Zob. pkt 11 ppkt (viii) poświęcony możliwym wyjątkom od wymogu uiszczenia opłat w sekcji dotyczącej [rozvodu](#).

(v) Przy składaniu dowolnego z opisanych rodzajów pisma wszczynającego postępowanie powód jest zobowiązany okazać odpis zupełny aktu urodzenia dziecka. Sąd nie przyjmie kserokopii ani odpisu skróconego aktu urodzenia.

11 Jaką procedurę stosuje się w takim przypadku? Czy można zastosować procedurę nadzwyczajną?

W przypadku tego rodzaju powództwa nie przewidziano możliwości przeprowadzenia postępowania uproszczonego. Dostępne procedury opisano w regulaminach, o których mowa w pkt 11 ppkt (vi) sekcji dotyczącej [rozvodu](#). Powód może wystąpić o wydanie zarządzenia tymczasowego, jeżeli uzna to za konieczne.

12 Czy można uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Strona może uzyskać poradę i pomoc prawną w kwestiach dotyczących władzy rodzicielskiej, o ile spełni standardowe wymogi ustawowe dotyczące sytuacji majątkowej. W sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej można również skorzystać z pomocy prawnej w sprawach cywilnych, o ile powód spełni trzy standardowe wymogi ustawowe dotyczące sytuacji majątkowej, zasadności wniosku i uprawdopodobnienia żądania.

13 Czy od decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej przysługuje odwołanie?

Tak.

14 W niektórych przypadkach może zachodzić konieczność wystąpienia do sądu lub innego organu o wykonanie decyzji w sprawie władzy rodzicielskiej. Jaka procedura ma zastosowanie w takim przypadku?

Powód może wszcząć postępowanie w przedmiocie niewykonania orzeczenia sądu w toku tego samego postępowania. W przypadku niewykonania orzeczenia przez pozwanego dopuszcza się możliwość wszczęcia postępowania w związku z obrazą sądu.

15 Co należy zrobić, aby orzeczenie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej wydane przez sąd w jednym państwie członkowskim zostało uznane i wykonane w drugim państwie członkowskim?

Kwestie związane z wykonywaniem orzeczeń wydanych w innym państwie członkowskim regulują przepisy rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 (zwanego rozporządzeniem Bruksela II bis). Orzeczenie dotyczące wykonywania władzy rodzicielskiej wobec dziecka wydane przez sąd w innym państwie członkowskim uznaje się za podlegające wykonaniu w Szkocji, jeżeli 1) wystąpiono ze stosownym wnioskiem w tym zakresie oraz 2) po rozpoznaniu tego wniosku orzeczenie uznano za podlegające wykonaniu w Szkocji.

Procedura składania takiego wniosku została opisana w przepisach prawa szkockiego. Wniosek należy wnieść do Court of Session i załączyć do niego określone dokumenty (wskazane w rozporządzeniu Bruksela II bis). Zasięgnięcie porady prawnej w tej kwestii może okazać się pomocne.

Zgodnie z rozporządzeniem Bruksela II bis niektóre orzeczenia podlegają wykonaniu w innych państwach członkowskich bez potrzeby stwierdzenia wykonalności.

16 Do którego sądu w danym państwie członkowskim należy się zwrócić,

aby wnieść środek zaskarżenia od postanowienia o uznaniu orzeczenia dotyczącego odpowiedzialności rodzicielskiej wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim? Jaki rodzaj postępowania ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Kwestie związane z zaskarżaniem postanowienia o uznaniu orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim regulują przepisy rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 (zwanego rozporządzeniem Bruksela II bis). W rozporządzeniu Bruksela II bis wskazano podstawy nieuznania orzeczenia.

Wniosek w tym zakresie należy złożyć zgodnie z procedurą przewidzianą w prawie szkockim. Wspomniany wniosek należy wnieść do Court of Session i załączyć do niego określone dokumenty (wskazane w rozporządzeniu Bruksela II bis). Zasięgnięcie porady prawnej w tej kwestii może okazać się pomocne.

Zgodnie z rozporządzeniem Bruksela II bis niektóre orzeczenia podlegają wykonaniu i są uznawane w innych państwach członkowskich bez potrzeby stwierdzenia wykonalności.

17 Jakie prawo zastosuje sąd w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności rodzicielskiej w sytuacji, gdy dziecko lub strony nie mieszkają w danym państwie członkowskim lub są obywatelami różnych państw?

Jeżeli sądem właściwym do rozpoznania powództwa jest sąd w Szkocji, postępowanie zostanie z reguły przeprowadzone zgodnie z prawem szkockim. W przypadku wystąpienia podejrzeń, że w odniesieniu do określonej kwestii zastosowanie powinny mieć przepisy właściwego prawa obcego innego niż prawo szkockie, należy potwierdzić i wykazać, że takie prawo obce ma faktycznie zastosowanie. W wyjątkowych okolicznościach strony mogą powołać się na prawo obce – w takim przypadku sąd szkocki może wziąć to pod uwagę.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

Ostatnia aktualizacja: 09/08/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.